

BIBLIOTEKA
PW
SP.
KRAKÓW

19487

525-7

116.
JACOBI PARKOSSII

DE ŻORAWICE

ANTIQUISSIMUS

DE

ORTHOGRAPHIA
POLONICA

LIBELLUS

ROGATU ET SUMPTIBUS

EDUARDI COM. RACZYŃSKI

OPERA ET STUDIO

GEORGII SAMUELIS BANDTKIE

EDITUS.

POSNANIAE

Typis WILH. DECKERI ET SOCIETATIS.

MCCCCXXX.

19.487

UP - Kraków BG

1050233024

COMITI
EDUARDO RACZYŃSKI
JACOBI PARKOSSII

LIBELLUM DE ORTHOGRAPHIA
POLONICA

d. d. d.

GEORGIUS SAMUEL BANDTKIE.

*Quem Jacobi Parkossii a. 1440
de Orthographia Polonorum scri-
ptum libellum typis mandari
jussisti, dignum est, ut in lucem
prodeat scripturae nostrae seculo
XV inter Bohemicam et Germa-
nicam scribendi rationem fluctu-
antis monumentum. Pro Tua
Liberalitate in libelli editionem*

*sumptus impendisti, quos Magni
Animi Tui documentum grata
Posteritas acceptum feret. Mihí
autem quod id Officium Tibi,
Viro Tanto opera mea qualicun-
que praestare contigerit, gratissi-
mum est. — Cracoviae d. VI.
Julii MDCCCXXIX.*

VITA JACOBI PARKOSSII.

In praefatione ad opusculum de orthographia Jacobus Parcossii de Żorawice s. Żarawice dicitur fuisse Decretorum Doctor, Canonicus Cracoviensis et Rector ecclesiae parochialis in Skalka s. Rupella, Casimiriae ad Cracoviam. Hunc Janocius falsa inepti Catalogi Manuscriptorum Codicum nostrorum quem Mrugaczewius et Putanowicius negligentissime a. 1778 fecerant, notitia inductus *Miscell. II. p. 212.* Jacobum Parkoski de Storawicze appellavit, quem ad Sbigneum Olesnicium Cardinalem et Episcopum Cracoviensem Instituta Juris scripsisse memoriae

prodidit. Sed res longe aliter se habuit, nam noster Jacobus Parcossii filius de Zarawice Matthaei de Cracovia Favistillam s. Suavistillam de saepe celebrando eucharistiae mysterio Sbigneo Olesnicio transscribendum curavit, notissimum tractatum, quem sub variis titulis prodiisse constat ab a. 1458 typis quam saepissime evulgatum vid. Programma ad Indicem Lectionum 18¹⁶/₁₇ p. 5. Mortuus autem est Cardinalis Sbigneus a. 1455. Dług. T. II. L. 13. p. 167. His temporibus jam Jacobus Parkossii, (Jakob Parkosza Syn, s. Jakob Parkosz) sine dubio Plebanus ad S. Michaëlem Archangelum et S. Stanislaum Martyrem in Rupella fuit. Idem quoque in Annalibus Martini Radiminscii (Radymiński) a. 1439. Rector, Universitatis Jagellonicae Cracoviae et in Fastis II. 51. Decretorum Doctor Plebanus in Rupella, idem ut Sołtykovicus doctissimus Vir Reip. Cracov.

Senator ibidem a. 1816. annotaverat iterum atque iterum Rector creatus fuisse dicitur a. 1440. Sed in annalibus Jacobus noster vocatur Jacobus de Secemin, in praefatione ad favistillam autem de Szoravice. Opinamur Żoravice s. Szoravice villam non procul ab oppidulo Secemin sitam fuisse patriam boni viri, qui vario modo, ut tum mos erat, aut de Scholis, in quibus prima literarum studia hauserat, aut de natalitio solo, ut Aldus Manutius Romanus e villa Bassiano oriundus, a vicino celebratiore oppido Secemin nominatus fuerit.

Libellus autem Jacobi Parcossii exstat in Codice Manuscripto, qui olim *κρυφα* fuit Petri de Ilkusz (Olkusz). Is Codex continet varia variorum collectanea in quorum fronte folio II. recto incipit noster tractatulus septem foliis continuo scriptus. Folio ultimo Polonica tribus versibus subscripta verba,

primum atramento obducta, deinde
scalpello erasa vix dignosci possunt.

Co gyst będzie ... wszędzie

Pis⊖... gyst

.... godzijwy..... winskij

Utrum haec recte legerim, an non,
haud scio, audeo tamen conijcere inde:

Co iest, będzie, to tak wszędzie

Piszą sługi, że iest drugi

Kleryk godziwy Barznowski sive
Zorawinski s. Marznowski. Id nomen
scribae esse videtur. Codex totus con-
tinet 400 folia 4to. — Verso asserculo
compacturae antico haec leguntur:
*Liber Magistri Petri de Ilkusz Decreto-
torum Doctoris Plebani in Jangroth*
(nunc Jangrod parochia quinque mil-
liaria fere a Cracovia distans) *donatus*
sibi per fratrem suum dictum Angelum
anno Christi 1486. In postico asser-
culo autem: *In nomine domini Amen sub*
anno nativitatis millesimo septingentesi-
mo, — ad latus: in nomine Domini in

scola Pauperum *). Opinor 1570, aut si malueris, anno 1470, nam nota ad latus recentior esse videtur, quam scriptura anni supra dicti 1000 et 70 omissis intermediis annorum centenis. Caeterum haec collectanea diversis manibus scripta seculum XV excedere non videntur praeter ea, quae in vacuum passim papyrum conjecta fuerint. De Petro de Ilkusz autem nulla alibi est mentio. — Ut Janocius autem Jacobum Parkossii Jurisconsultum de Institutis Juris scriptorem fecerit, in causa fuit, quod in illo Codice alio, in quo Matthaei de Cracovia Favistillam Sbigneo Cardinali dedicaverit, collocata est quoque Summa Raymundi Parthenopei, scilicet Juris Romani libris III. epitome juris Civilis libro quarto e Jure Cano-

*) Schola s. Bursa Pauperum Cracoviae fuit in platea: Wislna Ulica. Exstant. nunc rudera ejus.

nico aucta, quam primus Johannes a Lasko a. 1506. demum in Syntagmate Jurium Poloniae, quod vulgo Statutum Lasconis dicitur, typis Cracoviae apud Joannem Hallerum in lucem dedit.

Zorawice s. Szoravice villam in Indice villarum Regni, ut nunc est, Poloniae, Varsaviae 1827. 4to Tomo II. nusquam invenimus, sed quia multarum villarum nomina saepe saepius successu temporis mutata sunt, non dubitamus, quin haud procul a Secemino haec villa sita fuerit.

PRAEFATIO.

Jacobi Parkossii Orthographiam nunquam in usu fuisse verosimillimum est, nam omnis scribendi ratio apud nos a. sec. XIV ad XVI fluctuabat inter Bohemicam et Teutonicam orthographiam, aequae ac nostrae parum sibi constantem. Nec prius apud nos stabilita fuit scribendi ratio, quam a. 1570. quo tandem Nicolaus et Stanislaus Scharffenbergeri Marci bibliopolae filii duo certam orthographiam introduxerunt, ambo doctissimi typographi, cives Cracovienses. Laudem eorum sibi vindicare voluit Jo-

hannes Januszovius a. 1594, (in libro *Nowy Karakter*) sed jure id facere non potuit (vid. *Rozmaitości Krak.* 1828. p. 100.) Jo. Parkossii libellus autem ideo gravissimi est momenti, quod nos doceat, quam diversa illis temporibus fuerit et prosodia et orthographia linguae nostrae a recentiori, cujus ratio scribendi certa prius stabiliri non potuit, quam efflorescentibus litteris, disciplinis et artibus usus linguae vernaculae factus fuerit frequentior, ac olim fuerat. Nam in prioribus *Psalterii Valentini Passeris Posnaniensis* editionibus docet nos adhuc a. 1539, 1540. *Praefatio Andreae de Coby-lino*: multos fuisse, qui censerent lingua vernacula scribere esse nefas. Aureis autem *Jagellonum* temporibus tam inepta opinio mox explosa fuit. De orthographia *Jacobi Parkossii* optime disseruit *Rakowiecki Prawda Ruska. T. II* 219. Sed haec pauca nobis addenda esse videntur.

Postquam Poloni relicto Cyrillico Alphabeto literis latinis, seculo nescimus quo, uti coeperunt, necesse fuit, ut et ipsi inter se et cum aliis Slavis, qui sacra ritus latini amplexi erant, in orthographia linguarum vernacularum dissentirent. Hinc aliter Bohemi, aliter Carni et aliter Poloni scribere solent. Quae a Scharffenbergeris introducta fuit orthographia, ea ad ineuntis seculi XVIII tempora remanserat, paucis exceptis intacta. Gothicis typis libri polonici omnes imprimebantur ab inventa typographia a. 1450. ad 1700. Tum demum coepimus latinis antiquis, et scribere et imprimere libros. Orthographiam primus antiquiorem restitutus Onuphrius Kopczyński a. 1776 — 1778. novam fere excogitavit, quae usque ad mortem ejus floruit. Verum quum difficile esset omnia ejus praecepta observare, post mortem Onuphrii Kopczyński (die 17. Febr. 1817) invalescere coepit antiquata Bibliorum

Gedanensium orthographia (a. 1632) pro cuius auctoritate Aloisius Feliński acriter pugnavit (a. 1816.), adversarium acerrimum nactus Joannem Sniadecium, qui mediam inter Onuphrii Kopczyński et Scharffenbergianam strenue defenderet scribendi rationem. Tandem Franciscus Szopowicz omnibus, quibus potuit, argumentis evincere studuit Gedanensem orthographiam naturae linguae nostrae vernaculae esse magis consentaneam. Ortae altercationes de orthographia non sine ira et studio peraguntur. Tantas componere lites non est nostrum. Sed quod ad Parkossium attinet, observandum est, quas Vir bonus natura molles aut duras credebat esse litteras, eas nec per se, nec natura aut molles aut duras esse, sed mollescere aut durescere vocabulis *i* et *jerik* *b* mollibus *y* et *jerr* *bi* duris. Excogitare *и*. *η*. dura, *m*, *n*. mollia non erat opus. De natura harum litterarum aequae inutilis fuit dis-

putatio, quam quae nunc fieri soleat: de natura *i* et *j*; utrum consonans an vocalis sit *j*? expellendas esse diphthongos, *ay*, *ey*, *oy*, ubique scribendum esse *j*. quod multiplicatum grave oculis non raro est; magnum lucrum atramenti et temporis fieri, si pro *y* scribatur *j* etc. Sunt quoque, qui pro *cz* maluerint scribere *c*, pro *rz* *r* cum Bohemis, immemores scilicet facilius esse currenti manu continuo duas litteras scribere uno ductu, quam accentos, punctula et alia signa superponere litteris scriptis manu de tabula, quamvis quam citissime, ablata. De talibus disputare nobis in animo non est, sed quae Parkossius censuerit, quae suaserit, recte aut perperam, haec fideliter referre ab Illustrissimo Comite Eduardo Raczyński jussi sumus, quod, ut speramus, fideliter fecimus, quum omnia, quae in libello sunt nec dicendi nec

scribendi ratione mutata, edidimus. Neminem offendat igitur auctoris rude dicendi genus, latinitas et scribendi modus, qui tum solitus erat, nam nemo aliter scribere et loqui potest, quam pro genio seculi, quo natus fuit.

ANONYMI PRAEFATIO

*ante a. 1486. ad Jacobi Par-
kossii libellum de orthographia
a. 1439. s. 1440. scriptum.*

*Pugna pro patria, quia ipsam defendere
laus est meritoria.*

Patria hic notat communitatem,
communitas diuturnitatem, diu-
turnitas eligibilitatem, videlicet
III. Topicorum. Hinc est, quod
inconcussa patrum ac philosopho-
rum sanxit auctoritas. Satius vero
pro factione insudandum, quam
alias cuilibet privato commodo ad-
haerendum; salvata enim commu-

nitate, salvatur ejus pars. et non e contra. Haec obviat Philosophus in praesentibus dicens; non existentibus primis subjectis et singularibus, nusquam locus est aliquis horum id est commune remanere, quia hoc intelligitur naturaliter, vel ut libet moraliter. Unde et Romanis diu consuetum erat: triumphantem pro republica variis honoribus ac multis inventionibus praeficere propterea, ut patet eorum gesta inspicere volentibus. Et hoc ipsum tangit Theodolus in suis eclogis, dicens Ecloga 4ta

Excedit laudes hominum, qui
 primus agones
 Instituit fieri sub vortice montis
 Olympi

Aurea victores obnubit laurea
 cives

Ducit pompa domum, sequitur
 confusio victum.

Hac etiam saluberrima rationum exigente et quasi ex necessitate inducente nedum apud fideles unius ecclesiae, sed etiam et circa gentiles, ut refert Aristoteles, quociescunque quempiam pro comunitate certantem contingit ponere vitam, ipsum honorifice sepultum, in suis superstitibus puta filiis et filiabus, fovere indesinenter favoribus, ratum atque gratum communitati extitit. Claret ergo patriam defendenti, gloriam attingere militi. Nos itaque monitu talium inducti, non quod intendamus laudi, quam habere

ipsius unius Dei est, sed inspicientes ad monitum ex quo reipublicae agitur commodum censuimus, ex causis infra dicendis patrium idyoma, quod notabili traximus ex polonorum lingua facere caracteribus latinis cum paucis; dieteriis apposisis scribendum.

Ut autem hoc, quantum ad praesens attinet, contra cacetemiae*) malum et insufficientem usum scripturae polonicae laborantes videamur patriam commodo se defendere et ad sufficientem modum scribendi inducere. Sed ante exordium materiae intentae per has exordium ponere, ut matrem praesenti necessitate audientes eam

*) sic sed debet esse cacothymiae.

libentius amplecterentur et odio ejusdem obviantes audacter repellerentur et ratio ponetur, cur eadem frui utiliter debeamus. Sit ergo propositi nostri pro themate hoc verbum, quod scribit Plato divinissimus philosophus in Thymeo: dicens: ad hoc datus est nobis sermo, ut praesto judicia mentis nostrae fierent, ubi est advertendum, quod in hoc verbo judicia tangit, humana civilitas, de qua Aristoteles I. politicorum dicit: homo est animal politicum et civile, mansuetum et domesticum, suorum conceptivum, alteri communicativum et hoc per signa vocis, ut idem notat primo peryhermenias, dicens: sunt ergo ea, quae sunt in voce eorum, quod

sunt in anima passionum notae, et inferius etiam ibidem innuit, quod voces sunt signa conceptuum et scripta vocum, ex quorum*) vocum compositione sermo fit hominum, unde sermo nil aliud est, quam instrumentum vocale, quo mentis nostrae conceptum exprimimus alteri cognoscendum. Et talis sermo est multifarius. Multiplicitas autem sermonis et diversitatis originaliter processit ex divisione linguae filiorum Noë, turrim aedificantium. Secundum illud scripturae: descendamus et confundamus linguam filiorum Noe, et non intelligat unusquisque vocem proximi sui. Atque ita divi-

*) sic,

sit eos ex illo loco in universam
 terram et cessaverunt aedificare
 civitatem et idcirco vocatum est
 Nomen illius loci Babel quod ibi
 divisum est labium universae ter-
 rae, cujus quidem divisi labii id
 est sermonis divisae nationes di-
 visas habent figuras ac litteras seu
 characteres, ipsos sermones in
 scripto repraesentantes juxta suas
 inventiones. Secundum illud me-
 tristae:

Invenit hebraicas Habraham
 patriarcha figuras,

Sed Catus*) graeces conjunctas
 datque latinas

ex quibus litteris compositionem
 dictionum facientes, per eosdem

*) sic! Cadmus.

conceptus ac suas intentiones praesentibus manifestant et posteris ad legendum in scripto relinquunt. Et quamvis diversarum nationum diversi sint sermones in scribendo illos repraesentantes, videlicet in Johanne de Montalino, qui diversarum nationum formaliter Abecedaria secundum suas figuras conscripsit, ut Teucrorum, Caldeorum etc. de aliis, omnia tamen abecedaria et tria horum communiora sunt hebraicum, graecum et latinum, licet in suis vocibus differant, ut aliter scribantur et aliter proferantur, quia quaedam nationes proferunt et scribunt sua per dictiones, aliquae per syllabas, ut Graeci alpha, beta etc. Ruteni as, buky, vede,

lahol *) etc. latini autem simplici-
 cissimi per voces simplices exprimi-
 unt litteras, ut: a, b, c, d, etc.
 Omnes tamen gentes in principali
 conveniunt expressionis elemento.
 Alpha enim apud Graecos et As
 apud Rutenos idem est, quod A
 apud latinos, quamquam igitur
 multae nationes diversas sic ha-
 bent figuras, suos sermones re-
 presentantes, non nullae tamen
 sunt, quae in unius et in ejusdem
 idiomatis concordant characteri-
 bus, et figuris. Ut Italici, Fran-
 cigenae, Anglici, Bohemici, Theo-
 toni, cum caeteris, qui scilicet
 Characteres et Litteras Latini
 idiomatis usurpant paucis circa

*) sic! i. e. az, buki, wedi, glahol.

eosdem punctis ad differentiam appositis, ut ex hoc proprium idioma sufficienter valeant scribere. Propter quam sufficientiam tres gentes et praecipue nobis polonis viciniore, videlicet Bohemi et Almanii omnia sua in foro civili acta privilegiata et caetera inventa in proprio idiomate per latinās litteras scribunt, cunctas differentias apponendo. Ut sic quantumcunque veritatis actae inter ipsos contigat, quod in scripto ex necessitate reponendum esset de verbo ad verbum in eodem idiomate, in quo actum est omnibus, quibus horum notitiam habere spectat, legatur, et ne alias propter peregrinam differentium idiomatum interpretationem,

utpote de latino in hoc vel in istud, idcirco principalis veritas rei actae suffocetur, quoniam hoc multociens compertum est. Sed ut de plano simpliciter, sicut est acta, sic etiam in eodem idiomate scripta audientibus legatur, unde licet talis defectus interpretationis non contingat principaliter propter imperitiam interpretantium, advertendum tamen est, quod ipse accidit ex necessitate diversarum propositionum seu errorum diversorum idiotarum diversis vocibus ac vocum ordinationibus eundem contextum mentis exprimentium, prout varium quisque consuevit juxta modum suum. Constat enim certum idiotismum aliquam orationem esse veram in voce secun-

dum consuetudinem propter linguae usum, quae si ad aliam interpretabitur, mox, ut verba exigunt, plurificabitur. Nam licet latinus vere dicat: cervisia defecatur seu purgatur, et interpres in Polonico similiter diceret vere: pijwo szyą ustawa, albo pywo szye czysczy. In simili tamen nil valet; dicit enim Latinus: panis comeditur, suae mentis contextura vere exprimendo et interpres in Polonico chleb szyą gye et hoc est perinde, ut liquet de se et de aliis. Similiter lingua Allemanica dicitur: projicias per domum werf hiber (über) (das) *) Haus, signi-

*) articulus deest.

ficans per hanc propositionem: hiber, extra, trans situm seu convexum *) domus. Sed quum intendit per intrasitatem domus significare, tunc aliam praeponit propositionem dicens: werf durch (das) **) Haus. Ut dato, quod alicujus domus duo ostia sibi opposita sint aperta per intra, quod ostia cum intendit, ut projiciatur, sic exprimit. Hos autem differentes duos contextus Idiotismi uno exprimit sermo Latinus dicendo: projicias per domum, non faciens inter primum et secundum modos differentiam. Et quamvis bonitas interpretantis potest unam et ean-

*) tectum.

**) articulus deest.

dem orationem ad hunc vel ad istum sensum interpretari, et per hoc etiam quotationis curatione ad intencionem veram et principalem causam reducere. Quia sic scribit beatus Hieronymus ep. ad Pachomium de optimo genere interpretandi: diversa diversorum interpretum et autorum inducit testimonia et exempla, ut Tullij, Terencij, Hilarij, qui dicunt, quod quilibet gnarus interpret debet diligenter intendere, ut non ex verbo proverbium, sed ex sensu debitum et aptum transferat sensum. Et Horatii verbum est: *non ex verbo verbum, sed spiritum e sensu curabis reddere fidus* *) *interpret.*

*) Horat. de arte poetica v. 134. 135.

Non tamen hoc passim ac quoque ita omnibus facere constat esse facile. Quia sicut idem b. Hieronymus ibidem ait: difficile est alienas lineas i. e. literas insequentem non alicubi excedere et arduum, ut quae in aliena lingua bene dicta sunt, eundem decorem in translatione conservent. — Nam quodlibet idioma suarum vocum habet diversas proprietates, igitur etc. Cautissime itaque non nullae gentes sua facta, acta, gesta proprio linguagio scriptitant, ne erroris aliquid propter diversa idiomata incidat. Solum ab hac securitate solum famosissima Polonorum lingua est aliena. Quod videns spectabilissimus Jacobus Parcossi de Zarawicze decretorum Doctor,

Canonicus Cracoviensis et rector ecclesiae Parochialis in Skalka *) et animadvertens, ne huc usque per amplius natio Polonica in hoc posterior ac defectuosior aliis (cum multo sui periculo) maneat, edidit unum sufficientissimum modum, quem in presenti tractatulo tradidit, per quem Polonicum idioma scribendum fore sufficienter reliquit, ut post eum natio consolata sua valeat in proprio idiomate scriptitare gesta. Quamvis multis male opinantibus, immo ut verius dicatur, fantastice somniantibus ac chimerice iisque materici presentis tractatuli: quo ut alie gentes Dni

*) cf. Dlug. II. 486. a. 1472. Ecclesia parochialis in conventum Ord. S. Pauli primi Eremitarum mutata est.

Poloni in suo idiomate proprias scriberent intentiones, viderentur occasionem quandam orationis afferere, quam ipsi pro hac sua parte allegantes in certis hominibus dicantur concinasse dantes erroris causam: non aliud esse, quam quae ex copia librorum theologicarum et aliorum in communi idiomate ipsorum conscripta existunt. Unde secundum sic autumantes accidit, nedum mares, veram et mulieres varias scripturas legentes exorbitare. Absit autem haec Paralogismi aestimatio, ne modico fermenti praesentis massae corrumpatur intentio. Non enim res vel instrumentum sunt, proprie est laudis vel vituperii receptum. Sed tamen ejus usus vel

abusus. *Vini enim non labes, sed tua est *) post vina labes.* Exsilit itaque sacra pagina. Deberet praeter mitti ratiō, qua ipsi Heretici suas inveniunt intentiones, ut patet in tractatu ven. Benedicti Decretorum Doctoris Abbatis Massilie **), ubique libet coelestium per sacram scripturam decurvant per hoc autem quod decurvant, non redarguuntur heretici, sed quod decurvatam indigeste capiunt, vituperant non admittunt. Uti quidem instrumento et bene et male contingit. Quia secundum innocentiam instrumentum non agit per

*) sic, sed debet esse notus versus leoninus, sī pōst vīnā lābēs.

**) Marsiliae sic. vid. Fabricii Bibl. med. et infim. Lat. T. I. 205. a. 1263.

se, sed concentu suo motoris. Id non agunt libere, sed in quantum habent ictus moventur voluntate. Nam ait Petrus de Tharantasia: ipsa voluntas est, quae claudit oculos et aperit, prout vult. Recedat *) ergo demens cognitio, et accedat commodosa Polonorum linguae in scripto servitio.

*) Recedat, sic.

~~~~~

JACOBI PARKOSSII DE ZORA-
WICE DISSERTATIO.

Viginti duas litteras apud Hebraeos, Syros et Caldeos in prologo super libros Regum beatus scribit Hieronymus. Latini autem una magis habent litteras characteribus quidem et figuris sed non in omnibus vocibus differentes. Scilicet obtusum et raucum K et Q quamvis quandoquidem eidem characteri diversos sonos attribuunt. Aliquae tamen earum apud eos superfluunt. Nam Latinum idioma

K non indiget. H etiam aspiratio-
 nis nota est. Nostrum autem Sla-
 vonicum idioma et praesertim Po-
 lonicum multo pluribus indiget
 litteris. Primo namque cum Latini
 quinque Vocalibus contenti sint,
 Poloni autem sextam Θ adjiciunt *)
 nec sine ea illud idioma scribi po-
 test. Nam licet alicubi loco Θ an-
 scribi possit, ut ranka, manka,
 r Θ ka, m Θ ka. Alibi tamen nullo
 modo, ut m $\Phi\Phi$ ka, dr Φ ga.
 Alioquin inter poenam **) et fari-

---

*) Illis temporibus a. 1440 — 481. nullum
 fere in scribendo erat discrimen inter
 a et e r Θ ka, m Θ ka, manus, passio, m Θ ka,
 farina, dr Θ ga *gen. vectis.*

**) Sic opinor poenam m Θ ka, m Θ ka et fari-
 nam m $\Phi\Phi$ kā, m Θ ka, ut russice m $\ddot{u}$ kā,
 m $\ddot{u}$ kā.

nam et multa alia non erit differentia. Omnes etiam vocales apud Polonos modo longantur, modo breviantur. Ex quarum longatione vel breviatione diversus consurgit sensus dictionum. Exemplum de a. sic verci *)' maak. Ubi si a producitur, una dictio est, si corripitur duae sunt dictiones.

---

*) *Wierci imperativus antiquus Slavonicus*, ut v. g. *Karzi mię kaźni mię* in *Psalmo VI. 1. a. 1532.* pro quo jam apud *Leopolitam a. 1561. 1577.* *Karz mię*, apud *Budneum* autem *1570. 1572.* *Karzy mię.* cf. *Dobrowskii Institutiones Linguae Slavicae. 1812. p. 519. 523.* *glagoli, niesi, mazi, molwi.* Restat nunc quoque antiquum *weźmi*, mutatum in *weź*, *weźmiej.* Sic quoque apud *Budneum* *namaży głowę twoię. Math. VI. 17.*

De e sicut beel, bel, Exemplum de i byl, bil. Exemplum de o, ubi longatur et ubi corripitur Kooth, Koth. De θ dr ϕ ga, dr ϕ ϕ ga. Exemplum de u Druga, Druug. Et quanquam latini in productione et correptione vocalium in scribendo nullam aut paucam faciant differentiam, pro eo, quia de quantitate productionis et breviationis vocalium sufficientes habent regulas in libris Grammaticorum scilicet Prisciani, Hebirardi*) Alexandri **) et aliorum positas. Has igitur sciendas per Latinos praesupponunt, et ideo uno et

---

*) Eberardi.

**) Alexandri Galli de Villa Dei. vid. Misc. Crac. 1.

eodem eharactere seu figura vocales breves et prœductas scribunt, ut brevitati scripturarum consulant. Et quia has regulas prosodiae polonis illiteratis difficile foret tradere, oportuit, ut in scribendo quantitas vocalium exprimatur. Quod alio modo facere facile non est, nisi ut vocalis longa geminetur et brevis simpla ponatur. Ut Adaam, ubi primum a breve secundum longum et geminatum. Si enim differentias longae et brevis vocalis tam in voce, quam in charactere facere vellemus, forsitan non multum difficile foret, nam Graeci hunc modum scribendi servant, ut aliter o longum, aliter o breve scribant. Nos autem quia omnia a Latinis imitamur, hanc no-

vitatem praetermittere volumus. Forsan enim aliquibus foret odiosa *). Necesse autem habemus quantitatem vocalium in scribendo geminando et simplando exprimere, quia ut praemissum est, hoc praetermisso, magna occurrit in distinguendis significatibus dictionum difficultas. Ideo, etsi non omnis vocalis producta enunciabitur, saltem hoc observabitur, ubi rectius breviationis et productionis surgit notabilis diversitas, significati ejusdem dictionis. Quamvis etiam et ex parte consonantium litterarum haec differentia notari possit, ut infra dicetur. Porro omnes fere

---

*) Erant tum quoque Graccarum litterarum osores.

literae, exceptis b h v k q v t r
 in sono variantur. Nam e quin-
 quies, s sexies sonum variat. V
 autem antiquitus vocalis. Ad mo-
 dum aliarum vocalium et longum
 et breve est. In quantum autem
 consona etiam aliquociens variat
 sonum, nam cum componitur ex
 consona et vocali, tunc proprie
 scribitur, sic wsta *), wmaar. Po-
 nitur etiam ut simplex consonans
 et tunc aliquando grossatur, ali-
 quando molliter profertur. Exem-
 plum primi Viklad, Vige, Vya **).
 Exemplum secundi Vila, vilne ***).

---

*) vvsta.

***) nunc wykład, wiie, wya num wyie ?
 num wyga ?

***) Wila, wylgnie, sed rectene an perpe-
 ram conjecturam hanc fecerim, nescio

Quando igitur u vocalis simpla ponitur, eodem modo sicut u scribitur, in superiori parte apertum, in inferiori ligatum. Quando autem longatur, tunc geminatur. Exemplum primi in uye, uyaas *). Exemplum secundi szywam, dmucha **). Quoniam est consona et grossatur, tunc de superius primi cornu tractus, ducatur, ut *vaal*, *wyl*, *wiklad* ***). Quando vero moliter, tunc prolatis et aequis cornibus scribatur, ut *wila*, *widzaal* ****), vino. Hac differentia habita inter v consonantem mollem et grossam,

---

*) an uie? quod uyaas, ignoro.

***) suwam, dmucha.

****) wał, wyl, wykład.

*****) wila, widział.

non erit necesse ponere duplex ij
 ut olim ponebatur, ut vyatr wyege
 wyosna, vyϕnczek, quia non es-
 set differentia inter vial et vaal i. e.
 flavit. Sed sic scribitur molle v
 vaal, vathr, vige, vosna, vāczek,
 waal. Periculosum est enim fieri
 per plura, quod aequè bene potest
 fieri per pauciora. Ille autem sex
 litterae, b, f, l, m, n, p, sub
 eadem vocis retencione et quanti-
 tate nunc grosse, nunc molliter
 proferuntur.

Exemplum primū de b byk,
 bith i. e. percussus. Exemplum
 secundi b. bik, i. e. fuit. Byk
 i. e. taurus nec ex parte voca-
 lis geminatae et longatae po-
 test esse differentia. Nam idem b
 molle et grosse prolatum cum y

longa et ij brevi, reperitur licet enim, ubi ij longatur, debet juste molliri, ut in exemplis suprapositis, byk et bik. Est tamen reperire dictiones, in quibus j breviatur et tamen, b. nunc mollitur, nunc grossatur ut bith i. e. habitatio *), bith i. e. percussus **) in his dictionibus j breviatur et tamen b mollitur et grossatur. Aliquando e converso ij produci- tur et tamen b. grosse et molle profertur, ut byl percussit, byl i. e. fuit ***).

Sic ff. nunc grosse, nunc molle profertur, ut ffaal et

---

*) byt.

**) bit.

***) bit, byl.

est proprium nomen, faal i. e. movit *). Nec per vocales additas differe possunt. Nam ffaal et faal utrobique aa longum seu geminatum et f. differt in voce. Nam si diceretur, quod vocalis longata seu producta faceret consonantem literam grossiori et breviatam molliori (*sono*) sicut de b dictum est, hoc apparet falsum in exemplis statim positis ffaal, faal, immo

---

*) antiquata haec vocabula non intelligimus F litera non est Slavica, sed Germanica, nam Slavi pro f vulgo p ponere solent, ut flamma, plamen, płomień, fluo plynu, plynę. Quae in litera f incipiunt vocabula Polonica omnia sunt peregrina, si forte f pro w usurpatum fuerit, quod non raro perperam factum est, id vix probari potest sita opinor Graecum φ, phi.

alicubi vocalis producitur et f mollitur, ut fysth et e converso vocalis corripitur et ff grossatur, ut ffytaa, et iterum i breviatur, ut fisth, ffy, ffita, figi.

Eodem modo l nunc grossatur, nunc mollitur, ut list i. e. litterae vel folium, listh ut est pars pedis*), lis i. e. vulpis, lisz i. e. calvus **) etc. caeteris partibus nunc grossatur nunc mollitur. Sic et in fine positum. Exemplum Staal i. e. calibs, taal i. e. stetit.

Eodem modo m grossatur et mollitur circa easdem vocales et consonantes positum. Exemplum mika i. e. Nicolaus, mikaa i. e.

---

*) list, lyst a, lystka. nunc.

**) nunc lys, lysz.

trahit, et in fine dictionis positum. Exemplum dym, grom, gym i. e. cis, gym i. e. tene, przym i. e. suscipe.

Consimiliter n grossatur et molitur. Exemplum de grosso n, nisski i. e. de civitate Nissa. Exemplum de molli nisky i. e. declivus. Sic etiam in fine Syn, Kroy.

Consimiliter p grosse et molliter profertur. Pan, pavel, pischno, pige, pivo, pothr, povec, pôpu.

Quas igitur differentias his vocibus harum litterarum attribuimus. Si aliquas differentias ponere voluerimus, non parum difficultatis habet. Si nullas multum erroris sequi necesse est. Nam eadem figura litteram molliter et grosse prolatam scribere non par-

vum errorem parit. Nec ut praetactum est, per vocales longas aut additas differentia notari potest. Si igitur libet b grossum sine unco et quadratum, ut sit b quod etiam musici vocant b durum et b molle cum unco superiori et inferius rotundum, ut sic b quod musici etiam b molle vocant. Exemplum $\text{bab}\phi$, bik, bodze. Exemplum secundi Beneck, byka, bige.

ff grossum scribamus geminum vel geminatum, f molle simplum. Exemplum primi ffaal, ffasth, ffitaa. Exemplum secundi fisth, figi.

Item l spissum s. grossum fiat sine unco. Exempla lapka, lekce, liszego, losze, ludzy, $\text{l}\phi\text{thka}$ *).

*) lapka, lekce, lysego, lozc, ludzi, latka.

Molle cum unco superiori
 Exemplum laasz, lis, losch, listh,
 ludze, lϕnkawkϕ *).

η spissum cum cauda in tertio
 pede sicut in fine dictionum poni
 solet, ut ηara**), ηego, ηige, ηoge,
 ηϕdro, τ uschϕ. M autem molle
 sine cauda, ut maal, mecz, Mikolai
 mood ***). Sic etiam η spissum
 cum cauda, sicut in fine dictio-
 num poni solet, ut ηapasz, gηath,
 ηalϕcz, ηoc, ηos ****).

*) las, lis, fisch? ludzie, lankawka??

**) Mara est Mfara, caetera per se sunt in-
 telligibilia.

***) miat, miecz, miód, quod vocabulum Med
 slavonice scribitur, miód apud Russos et
 alios et apud nos quoque pronunciatur
 miód.

****) napaść, gnat, nalecz.

Molle sine cauda, ut newyasta, neve *) niczs. Erit autem differentia inter η spissum s. grossum et ij duplex, quia cauda η trahitur in rectum. Cauda autem ij flectitur ad sinistrum. Insuper super ij ponitur duplex punctum ad differentiam η spissi.

Ϝ spissum fiat quadratum ut ɓ grossum. P molle fiat rotundum. Exemplum primi Ϝan, Ϝavel, Ϝooge, Ϝyschno. Exemplum secundi Potr, Piwo, Pige, pilno, Pech, Pecze, Pecenϕ **). Nec alio modo erit necesse post illas litteras molliter prolatas y duplex scribere sicut

---

*) nie wie.

***) Piech, diminutivum Petri, piecze, pieczeniã.

hactenus scripsimus in omnibus praedictis consonantibus. Nam sic scribimus byl *) i. e. percussit, per duplex y volentes exprimere molle b dum apparet manifeste, quod etiam ita b grossum seu spissum post duplex ij ut byl i. e. fuit. Qualis igitur inter haec erit differentia et ut appareat, sic secundum quosdam alios scribebant differentiam inter dictiones cadere non posse. Ecce si scribatur more praedicto byaal i. e. albus et byaal i. e. percutiebat, in scripto non est differentia, cum in voce et scripto **) differentia sit. Hinc

---

*) bil.

**) sic, sed opinor male, nam deberet esse in voce et sono.

ergo scribatur baal pro albo et
 byaal pro pereutiebat et sic plana
 erit differentia. Sic etiam bika id
 est instrumentum latarnorum, ubi
 est b molle et j breviatum et bika
 i. e. taurum vel biku i. e. mugit,
 ubi est b grossum et j longatur.
 Non potest igitur differentia sub-
 sistere melior. Itaque differentia
 b quadratum pro spisso et rotun-
 datum pro molli. Sic de ll si per
 duplex i volumus l molle designa-
 re in aliquibus dictionibus bene
 conveniet, in aliquibus vero mi-
 nus ut lyschka i. e. vulpis Llysska
 i. e. crucea Lijsth i. e. folium. Sed
 cum ex superius dictis voealis ge-
 minata debet produci, in omnibus
 tamen praemissis corripitur. Ecce
 prima ineptitudo Denique ubi in

fine dictionum l molle seu tenue
 ponitur, si sibi duplex y adjiciatur,
 faciet scripti confusionem. Exem-
 plum staal i. e. calibs si post l du-
 rum y ponetur, stabit, staaly quod
 significat praeteritum steterunt,
 ubi erit nostra calibs. Si autem
 sine y scribatur, erit stal i. e. ste-
 tit. Ecce alia ineptitudo. Melior
 ergo erit differentia, ut l grossum
 sive spissum scribamus sine unco,
 sive baculum, ut staal lyssy i. e.
 stetit calvus l molle seu tenue cum
 unco et sine additione y ut stal i. e.
 calibs, listh i. e. folium luud i. e.
 populus. Eodem modo de m
 olim Mikolai, missa, milaa, myaal
 i. e. adeps, vel verbum i. e. habuit.
 Per duplex y scrihebant volentes
 tenue m denotari. Sed jam est

ostensum, quo m pacto circa vocales, et consonantes non potest per y duplex m tenue ab m̄ spisso differe, ut mika i. e. Nicolaus m̄ikaa i. e. frequenter trahit. Est igitur melior differentia, ut m molle seu tenue scribatur sine cauda ut sit Mika Mikołay m̄ikaa myasto, maal, et non erit a modo necesse circa l molle ponere duplex y et vocalem sequentem ut myedz, myood, sed m tenue, stat loco y duplicis geminati e vel o vel alia vocali manente producta, ut maal i. e. adeps, meedz *), mood i. e. mel, maſso, maasga **).

---

*) Omisit Scriba i. e. caprum.

***) mięso, miazga, sed unde a pro o? Hinc quoque apparet non autographum, sed apographum esse Codicem nostrum a. 1481.

Similiter de p et h, circa quas consonantes plus errabatur. Nam quotiens h et p mollia occurrebant, semper per duplex y et vocalem sequentem scribebatur sive i breviabatur sive producebatur. Exemplum primi de a Gniasdo; de E. Nyewyasta; de I. Nycz *). Haec differentia insufficientis erat, nam inter Nya **) quod fuit idolum et naa syllabam in dictione gnyasdo positam non erat differentia. Sic de η in fine dictionis posito, ut sgon ***) i. e. finis, koon i. e. equus et in fine illius dictionis koon necesse erat addere duplex η ad de-

---

*) nič.

**) Nia Dlug.

***) sgon, nunc zgon.

notandum i, quo facto non erit differentia inter koonij, Nominativum Singularem et konij, accusativum pluralem.

Sic inter gony i. e. fugator in Imperativo *) et gony i. e. fugat. Sic de p quoties p molle seu tenue debebat scribi, semper subjiciebatur duplex y cum vocali sequente ut pyasek i. e. arena pycchna, pyotr, pyaþho. Sed haec differentia seu expressio insufficientis est, nam vix hoc non erit differentia inter pya et paq **) inter pyc et pee ***). Sed ut de h

---

*) goni pro goní antiquus Imperativus Slavonicus, supra. p. 12.

**) piia et picia opinor paq.

***) piie, picie, bibit, cantat. (scil. gallus) sed etiam de humana voce usitata erat

dicebatur, quod mollitur, quando sine cauda scribitur, sive eam sequatur aliqua vocalis sive non, ut gnasdo, newaasta, niszotha. Similiter de p molli quando rotundatur debet teneri sequentibus quibuscunque vocalibus aut quando in fine ponitur. Exemplum primi de a paasek, de e pechna, de i pissarz, pissczek, de o potr, de ϕ p ϕ thno *).

Restat nunc videndum de literis, quae aliter variant voces quam sp̄situdine et tenuitate et sunt c d g *ſſ*. Et primum circa c occurrit non pauca difficultas. Nam c ut praemisi

---

vocula haec, unde pieśń, ópiew nunc cum contemptu dicitur pieie pro śpiewa.

*) nunc piętno, olim piątno.

quinqüies in voce variatur, secundum quod variis vocalibus jungitur. Nam junctum cum a aliquando concurrit in voce cum k et quasi obmutescat, ut cath i. e. tortor, captuur i. e. caputium. Et ita utuntur Latini eo in ipsa ejus voce. Et sic apud eos jungitur cum a, o et v ut capud *) collum cuculus. Aliquando jungitur aliis et non concurrit in voce cum k sed quasi asperatur i. e. proprium sonum retinet, quem in alphabeto habet. Sic eo utuntur Latini quando jungitur e vel j, ut cepe**),

---

*) Saepissime ita in Codd. Msc. XIV et XV seculi caput.

***) Neminem latet seculo XV semper non ae sed e scriptum fuisse diptongum ae.

cibus. Cum a etiam, sed valde raro, ut caix. Et hoc modo prolatum tripliciter in Polonorum idiomate asperatur, grosse, grossius, et molliciter *), quibuscunque vocalibus jungatur. Exemplum primi de a czas, czapka, czascha, czapka **). Exemplum secundi czalo, caafle, cemϕ ***). Exemplum tertii cap i. e. hircus vallacaeus vel interjectio percutientis lanea tunica ****). Sic etiam junctum cum e tripliciter asperatur. Exemplum primi cego,

---

*) sic.

***) fortassis czapla.

***) ciało, cieśle, ciemię.

****) nunc ciap, ciapu.

cekaa *). Exemplum secundi ce-
 mϕ, celϕ **). Exemplum tertii
 cepi, eebula. Sic cum reliquis,
 vocalibus, ut czyϣ, czyn i. e.
 arma czyϣ i. e. fac. ***) czop, czuge,
 czeebu ****), czosϣek. Quam
 differentiam ponemus, ut debite
 et differenter ista in scriptis expri-
 mamus, sicut in voce differunt,
 non est facile assignare. Tamen
 si placet, fiet talis differentia. Si
 placet: Quia omnes voces et omnes
 characteres sunt inventoris et se-
 quentium. In c igitur grosse pro-

---

*) num czego, czeka?

***) ciało, ciemę. vid. supra simili scripturas
 inconstantia.

****) Miror recentiores imperativos. a. 1481.

*****) num ciebie?

lato seu asperato, ut in exemplis primi modi, ut czas, czego, czym, czolkaa, czubaacz scribitur c cum z ut solitum est scribi. Hoc enim faventius amplectemur, quando, quotidiano usu approbaverimus. In grossius prolatis, ut in exemplis secundi modi de a et de o facilem poterimus differentiam ponere, ut si scribamus cz et y, ut czyało, czyasηo, ezyemϕ, ezyelϕ, czyolek, czyvkaa, czyϕgne *). In his quidem dictionibus satis idonea esse **) expressio et differentia, sed in aliis nullo modo haec differentia sufficeret. Sed

---

*) ciało, ciasno, ciemie, ciela s. ciele, ciołek, cinka, ciągnę.

**) esse in textu per incuriam scribae.

quoniam occurrunt exempla de
 czym, czyn, quod est primae
 aspirationis exemplum. Quo modo
 autem scriberemus czy^ŋ cum se-
 cunda aspiratione, quod sequitur
 syllabam de illis dictionibus Boza-
 czyn, Prϕdoczyn *), Coczyn **),
 vel de similibus. Nescio enim
 quomodo dictiones in scripto
 differet czym primae aspirationis
 i. e. cum quo et czyn secundae
 aspirationis, quae est syllaba de
 predictis dictionibus Bozϕczyn etc.

---

*) sic, Bozencin, Prandocin, oppidula in
 Sandomiriensi olim Palatinatu.

**) nescio, ubi, nam de Chotinio Moldavico
 hic nulla mentio; quid? si Cieszyn, Tessi-
 num in Silesia Jacobo Parkossio bene
 nota, qui Nissam Silesiorum supra lau-
 daverat.

Item czyrpaal i. e. hausit et czyrpal i. e. passus est *), saltem circa primam syllabam, de quo est sermo. Different enim ista circa p spissum **) et molle, sic etiam sczyrpaal i. e. obstupet et sczyrkaa et multa talia.

Unde si placet, quotiescunque occurrerit illa grosior aspiratio quasi loco cz et duplicis y scriberemus simplex c cum uno tractu in parte inferiore, quod antiqui loco z ponebant, ut apparet in antiquis libris ut sic ç cz et hac litera uteremur semper, quotiescunque videretur nobis cz et 3 suffocatum i. e. grossioris aspira-

---

*) czerpał, cierpiat.

** p.

tionis ut in praedictis exemplis
 ęalo, ęasno, ęemϕ, ęolek, ęula,
 ęϕgne. Et hoc modo inter czym
 et czyn primae aspirationis et
 ęęęcy i. e. velis *) czyrpaal,

*) Hoc loco primum occurit ę, quod tamen
 pro ą sumi potest. Notum est autem olim
 dictitatum fuisse ęęęcy pro ęęący, unde
 colenne proverbium ęęęcy, nieęęęcy.
 Sed unde haec literarum vocalium ą et ę
 manifesta distinctio? Sane non a Par-
 kossio a. 1440. sed a scriba a. 1481 — 86.
 nam etiam in decalogo Zaborovii in ma-
 nuscriptis Codicibus nullum fere inter ą
 et ę est discrimen sic ibi swiϕto,
 niedzielϕ, laskϕ, moiϕ etc. Prae-
 ceptum V. Nijeczin grzechu nieczystego.

Procz urzϕdu małżenskiego. Hoę
 Praeceptum Rustici passim nunc quoque
 orare solent. Nie czyń grzechu nieczy-
 stego, chroń się stroiu Niemieckiego. In-
 terdum simplicibus vocalibus a et e ex-
 primebantur ą et ę, kaznia, rada pro

scyrpaal, et czypaal notabilis esset
 differentia. In molliter autem

---

haznia, rada, interdum more Bohemico
 per dyphthongum au, per an, en etc.
 vid. Epistola Lentuli de facie Jesu Chri-
 sti (Rakowiecki II. p. 217. Decalogus.
 Bentkowskiego. Pam. Warsz. XX, 172.
 r. 1816. Ep. Lentuli spuria a. 1420—1450).
 Sed quid multa? In abecedario Jac.
 Parkossii nec ą nec ę habes. Facile
 esset Φ et Θ distinguere sed haec
 distinctio, facta non est. Si feceris,
 ipse finges, quod nec licet nec decet.
 Sic quoque ł et l in scriptura non sem-
 per discernebatur, quamvis in pronun-
 tiatione discrimen id semper observatum
 fuerit. Parkossius fortassis primus erat,
 qui accuratam utriusque literae distinc-
 tionem poposcerit vid. supra. Quod nunc
 się pronomem est, e Slavonico sia, habes
 sza in abecedario, alibi szan, cur ita?
 quia iad, Я Slavonicum in aliis aliter
 terris enunciabatur, mox ia, mox ie.
 Hinc nostrum się, — Sic in ep. Lentuli

aspiratis scribatur simplex e sine
 omni aspiratione, ut cap, cebula,

Kandierzawe pro kędzierzawe p. 173.
 Majanez pro mając. Rance pro ręce;
 łagodni pro łagodny, wiczoli pro wesoly,
 waschnaszcz pro ważność, powagę, To
 ezczeszaz (sza) pro to czyta się, ab an-
 tiquo ezetnę, czedł, cześc s. cześć,
 ezesti, w ksangaach pro księgach. Quam
 parum constans fuerit orthographia vid.
 ib. 174—177. Nullibi autem plures ar-
 chaismos audivi, quam in Silesia Supe-
 riore et in Silesiae Inferioris partibus,
 ubi plebs Polonice loquitur. Ibi facile
 est sonum inter a et e titubantem perci-
 pere et conjecturam facere, quo modo.
 Antiquiores locuti fuerint. Nec tamen
 ulla his in rebus poterit esse certitudo,
 nam e mortuis excitare necesse esset ali-
 quem, si accurate intelligere vellemus,
 qualis fuerit ante quadringentos annos
 pronuntiatio. Quodquum fieri nequeat,
 antiqua loquela nostra aeque incerta erit,
 ac antiquus Graecorum et Latinorum sermo,

cisz i. e. caix de o co i. e. quid,
 euudni i. e. pulcer. Aliae autem

---

s. modus pronunciandi verba. Idem va-
 let de omnibus gentibus de Gallis, An-
 glis etc. qui aliter scribere et aliter loqui
 solent. Vix approximationi veritatis
 euidam datus aliquis locus isque perexi-
 guus, nam litteris sonus omnes non ad
 amussim, ut notis musicis, sed per ap-
 proximationem reddi potest. Hinc in
 omnibus linguis pronuntiatio a scriptura
 ut non parum differat, necesse est, fuis-
 et erit.

Quum vero lingua Polonica in ore
 decies centenorum millium hominum sit,
 ut variae ejus dialecti sint, necesse est.
 Sed idioticon nullum haec usque in lu-
 cem prodiit. Aliter autem loquitur Po-
 lonus Major, aliter Minor, aliter Li-
 thuanus, aliter Ruthenus, aliter Maso-
 vita, et in ipsa Mazovia diversae
 sunt dialectus. Sic in terra Wizen-
 si in confiniis Borussiae Orientalis exulat
 fere w hiera in ore vulgi, quod pro w

omnes dictiones a c incipientes,
vel ubicunque post c subsequen-

---

semper literam h ponere solet v, g hoda
pro woda, hodz pro wodz, hidzę pro
widzę etc. In Minori Polonia, ubi na-
tus sum Lublini Rustici z pro z ponunt,
ut alibi, e in fine nunquam effertur.
Hinc Kleczewski Ord. S. Francisci strict.
obs. in libro non contemendo. O po-
czątku dawności, odmianach i wydosko-
naleniu Języka Polskiego. Leopoli 1767.
p. 61. jubebat scribi et dici pięknę
Pannę pro piękną Pannę, łaskę wielkę
pro wielką etc. quod Vohliemienses quoque
non nulli facere solent, cui rei quoque
non deest auctoritas antiquior v, g in
Bibliis Radivillianis Berestensibus ad
Ephes. III. 19. a. 1563. — in Gedanen-
sibus a. 1632 Sed aliter apud Wuje-
kum et recte. Szylarski monuit, id per-
peram fieri vid. Rozmaitości Krak. 1828.
p. 118. 119. et si Deus dabit ed. IV.
Grammatices meae Polonicae, quam, si
licebit, Polonice scribam §. 132. In

ttā a, o, v et φ scribantur per k. exemplum primi, ut kath, kameen, koth, kooth, kuurez, kuur *). Exemplum secundi kyaap **), kmotr, krot, ktho. Et idem possemus cum q, ut locō ejus k scriberemus ut kvap, kvath, kveli, kvikaa ***). Nam etiam apud Latinos q in aliquibus super-

---

Borussia Orientali nā dicant pro k, v, g nawa pro ława etc. Sui cuique provinciae sunt idiotismi. Nec sum is qui archaismos reducere velim, imo vero moneo, ne reducantur. Antiquas autem voces probas, ut restituamus multas, ut Lessingius fecit in Germanica Lingua, id utique est optandum.

*) kat, kamień, kot, kut, kurcz, kur.

***) kyaap, kiep. Vox obscoena.

***) kwap, nunc Puch, kwiat, kwoli, kwika.

fluit excepto quicumque et cui-
 cunque, quae non possunt debite
 figurari eodem modo, scilicet per
 k, tamen non in q nec in c, sed in
 v consonante et vocali est vis diffe-
 rentiae in illis duabus dictionibus
 quicumque et cuicumque, vel qui
 et cui. Unde si vellent Latini
 nulla differentia inter v vocalem
 et v consonantem uti, non indi-
 gerent q quin loco ejus sufficeret
 c, prout eo ipsi utuntur. Loco
 ejus jam nos ponemus k. De ch
 aspirato nulla est difficultas, ut
 chle^h, chmeel, chaatby*), chrost.
 Quia antiquam retinet figurationem
 scilicet per c et h.

---

*) vitiose pro chcialby.

D etiam duas habet voces sed facile differentes, scilicet d simplex seu spissum et dz molle. Exemplum primi dal deenko, diη, doomη, dumaa, dϕϕb *). Exemplum secundi dzal, dzen, dziv, dzolda, dzula, dzϕϕgil, dzϕϕsla **). Itaque prima exempla scribantur per simplex d reliqua per d et z, quod satis, usitatum est. Tamen adhuc dz ceteris eodem modo se habentibus interdum asperius interdum mollius profertur. Exemplum primi gviszdz i. e. sibila gwiśd i. e. nux perforata a verme. Exemplum

---

*) sic; dał, denko, dym, dom, duma, dąb.

**) dział, dzień, dziw, dzolda s. dziolda, dziula, dzięgieł, dziąsła.

secundi Goyszdz i. e. prior pars sellae *). Ecce in his exemplis aliter et aliter dz sonat. Et quamvis haec aspiratio et mollitio videatur provenire ex parte d et z, tamen in veritate primum dz in se asperius quam secundum proferatur. Inter haec autem apertam dare non possumus differentiam, sed lectoris prudentiae discernendam reliquimus, si enim Latini alphabeti inventor, qui fuit peritissimus, plurimas litterarum lectoris ingenio reliquit, cur nobis hoc non liceat, quod peritioribus licuit?

G autem, quamvis apud Latinos etiam duas format voces, ut gaudium, genus, tamen ipsi hanc

---

*) Nescio, an non gnyssdz.

differentiam non curant, ut cum scripto annotent, sed legentium distinctioni relinquunt. Ex quo autem cepimus facere differentias inter aliarum literarum voces et hanc exponemus.

Sunt in Polonico hujuscemodi dictiones ab utraque ejus voce incipientes, mediantes, et finientes. Exemplum primae vocis, ut gaad, gedka, ged, godek, gusz, gϕsz, magda, migdal, roog, sⁿug. Exemplum secundae vocis, ut gee i. e. comedit, geemj i. e. comedimus cum suis condeclineis. Scribantur ergo primi exempli dictiones per g cum unco retortæ versus dextram partem, sicut scribunt ipsum Italici ut est Graad, Gruuda, Grosch*).

*) g noviter inventum.

Secundi autem modi, seu exempli per g simplex, ut est usitatum eum simplici unco versus sinistram partem, ut retorto versus dextram partem ut gee, geeᵐ, gyᵐ *)). Nec hoc silentio praetereundum est, quod Latini, qui eadem voce J **) consonantem et y literam prout secundum hanc considerationem sine unco retorto scribitur, exprimunt, ut Janua, Jeronimus, Johannes, Junius, genus, Gymnasium. Et eodem modo Poloni necesse est, ut faciant. Si igitur placet hanc differentiam legentibus exprimere et eam non aliquibus signis annotare, bene

---

*) ic, iemy, gim pro im, eis.

**) Jod.

quidem, sed facilius esset legere differentia annotata. Possemus tamen hanc differentiam hoc modo distinguere in dictionibus Polonicis, ut quotiens *g* ponitur cum aliqua vocali, et non scribitur seu non profertur per *g* rotundum, hinc non debet scribi *g* simplex sed *ǰ* consona, ut Jaanus, Jaan, ǰost, quod est nomen proprium sancti Jodoci. Item quotiens jungitur cum his consonis *C, n, w, d, l, r*, profertur et scribitur cum unco retorto, ut maǰda, ǰlosz, ǰnew, ǰrod. Sed si ponitur cum *e* et *ǰ* vocalibus, quamvis non profertur, cum *g* retorto non operet in Polonico idiomate, ut per *ǰ* consonam scribatur, sed immo per *g*, ut geba, gemy, gemu, gym,

quod et in latino optinet veritatem. Insuper hoc considerandum, quod apud Latinos ꝛ consona jungitur omnibus vocalibus, ut in exemplis supra positis. Et omnes dictiones, ubi g conjungitur cum a, o et v in quibus ꝛ consona concordat cum g in voce semper scribuntur tales dictiones per ꝛ et nunquam per g. Exemplum Jacobus, Janua, de o jocus, jocular, de v, jus, judicium. Ubi autem ꝛ consona jungitur o vocali ibi aliquando scribunt ꝛ consonam, aliquando g literam. Exemplum, ut Jeronymus, Jeremias et hoc fere semper in propriis nominibus. In appellativis autem, ut frequenter scribunt per G, ut genus, genu. Dico nviter, ut frequenter,

quia aliquando eorum nomina appellativa scribuntur per $\mathcal{J}$, ut jejunium, jecur. Utrumque autem g conjungitur cum $\mathcal{J}$, necessario scribitur per g, ut gymnasium, viginti etc., quod non potest debite scribi per $\mathcal{J}$ consonantem. Jam superest S literam in suis differentiis expedire. Itaque in primis nota: quod S apud Latinos duos characteres exprimere obtinet. Primo scilicet per tractum in longum scribitur, prout geminate vel in principio vel in medio dictionum ponitur, ut sol, sal, misit, missa. Alio modo scribitur convolute, sic convenienter in fine ponitur dictionum, ut abbas, mas. Insuper nota, quod σ sine aliqua aspirationis seu asperationis spe-

ciali nota prolatum aliquando secundum suam propriam vocem ponitur sic, prout convenienter sonat in fine dictionum positum, ut *abbas, mas, lebes*, sic etiam quando ponitur in principio dictionum vocali aut consona subsequente. Exemplum primi *saam, Seen, Syn, Sova, Suum, Sϕϕd*. Exemplum secundi *Strus, Sbik, Sgaga, Smϕϕd, Spϕϕd* *) S ante *mollitur* aut *terminatur*, sic premissum est positum circa vocalem aut consonantem, tunc prodit vim suam et transit in aliam literam quia **) in **з** ***). Exem-

*) *Smϕϕd* pro *swąd*: *spϕϕd* *szpunt*, opinor, caetera sunt facilia intellectu.

**) vitiose pro *тѡ* scilicet.

***) hoc *з* in modum fere Slavonicum *земля* literae scriptum sic **з**.

plum primi zwada vel Zygmunt, zophia, zuzanna, zϕϕb. Exemplum secundi zmuda, zbyl, zdrov et propter hoc in nostro polonico alphabeto post S ponemus z propter vicinitatem vocis. Alioquin tamen etiam S mollitur et non perdit suum characterem ut positum inter duas vocales vim suam obtinentes. Exemplum de a masal, casa, kaasaal *). Unde quamvis ibi molliter proferatur, tamen proprio characterem scribitur, ut in exemplis supra positis. Et si tunc vult propriam vocem obtinere, est ipsum geminare, exemplum cassa, missa, kossa **). Si igitur

---

*) mazał, kaza, kazał.

***) olim apud Polonos mos erat a Bohemis a, Czechis sumtus, ut ff significaret, sz,

vellemus propriam differentiam habere inter S in propria voce, prolatum et s molle ut propositum inter duas vocales, scribamus primum convolutum, sicut solitum est poni in fine dictionis. Exemplum Saam, Seen, Syn, Sϕϕd i. e. iudicium Sσϕϕd i. e. vas *). Sic etiam positum cum consonantibus Stado, Sluga, Sboszηi**),

---

Germ. sch. Sic apud Leopolum habes innumera hujus rei exempla v. g. proszq pro proszq; a. 1561.

*) Slavonice Sud a) iudicium, apud nos sad b) vasculum, doliolum, unde apud Majores Polonos sadek nunc quoque vasculum. Sudo neutr. Slavonice excogitatum fuisse videtur pro sud, m. ut utraque significatio magis distingueretur, sed in omnibus sermonibus sunt vocabula diloga.

**) vid. in Cantilena S. Adalberti ezas zbosy.

Strus, Smϕϕd etc. Ubi autem molitum, scribatur, simplex longum, ut masaal, eosa. Etiam quociens a modo f longum reperiemus, legemus ipsum molliter, nisi sit geminatum, ut missa i. e. scultella, mϕsso. Interdum autem S nun mollitur nec etiam in sua propria voce ponitur, sed interdum aspiratur, ut cum ponitur cum e h sequente, ut schad *), schipee, schiπuη **), schopa, sehum, seham, burzaa. Aliquando autem asperatur et hoc multipliciter. Aliquando grosse. Exemplum szaak, szegotha, fzywoth,

---

*) sic, fortassis schodi nunc schody, scalae latine, l'escalier.

***) Schiπuη i. e. Szymon, Simeon

szoraw, szum, sz ϕ ϕ dlo *). Et tunc scribitur per f longum et z et hoc pluribus in exemplis. Aliquando grossius, ut quando S propriam vocem retinet et quando f inter f mittit. Et tunc debet scribi per ff. convulsum **) aut longum geminatum et z. Exemplum szano, szem ϕ , szadło, szivi, szarotha, szostra, szathka ***). Nec in his et similibus exemplis sufficit scribere simplex f longum

---

*) Żak, Żegota, nomen proprium Ardentii, żywot, żoraw, żum, quod sit, nescimus, an piscis: sum? żądło.

**) sic, sed deberet esse: convolutum vid. infra.

***) siano, ziemią, sadło aut siadło, siwy, sierota, siostra, siatka.

et z et duplex ij, ut antiquitus scribebatur. Sic enim prius scribebatur szyano, szyemya, szyostrą. Quamvis enim in dictionibus, ubi post S, z ponitur a, e, o, v et Θ forte sic scribi posset, tamen ubi post hanc asperationem sequitur $\mathcal{J}$ ut fziwi, fzirotha *), non esset differentia inter szywy i. e. canus et szivi i. e. vivus **), et multa talia.

---

*) siwy, sierota.

***) żywy. Quam parum sibi constet Parkosius in praeceptis de s, sz, z, ź, ź non est, quod dicam. Ipse Benevolus Lector id videbit. Sic semper facere solent novae cujuscunque orthographiae inventores, ut quae praecepta tradant, ipsi non observent. Sed fortassis vocum harum pronuntiatio longo temporum intervallo mutata fuit aliquantulum, aut scribae culpa aliquid accidit, liqueat quod non liquet.

Melior igitur et notabilior erit differentia haec, ut in praedicta asperatione grossiore ponatur *ff* convolutum seu duplex longum et *z*, ut in exemplis supra positis sive **3** sequatur, sive non. Aliquando autem asperatur molliter, ut quasi in vocem *z* declinet et tamen quomodo *z* ingrossatur et hoc modo apertissime duplex *zz* ponatur, ut in exemplo *zzaja*, *zzele*, *zzimja*, *zzolo*, *zzϕka* *). Nec sufficit, ut scribatur simplex *f* et *z* cum duplici *y*, ut antea scribebatur, sic *szyarno*, *szyemya*. Quia etsi in dictionibus, ubi post *z*, *a*, *e*, *v* et *ϕ* ponitur, sic scribendo aliquam

---

*) *zieie* (antiquo more *ziajā* s. *ziaja*), *ziele*, *zima*, *ziolo*, *zonka*.

differentiam inter simplex z et istud poneremus, tamen ubi post z sequitur, nulla erit inter simplex z et illud ingrossatum seu geminatum differentia. Exemplum zzy^ma, zzymyo, zzi^mo, żżelon *). Igitur differentia supra dicta est melior, quae in omnibus veritatem obtinet.

Postremo. Quia reliquae litterae, videlicet h, k, q, r, t, x, y et z nisi in quantum cum s asperatur, nullam difficultatem scribendi aut proferendi a literis latinis habent, nisi, ut premissum est, nos in antea k loco c obtusi utemur. Nam et si prius scribebantur istae dictiones: kath, kloda, knap, kmotr, krool, kopa etc.

---

*) zży^ma, zży^ma, zima, zielon.

per c, nos deinceps scribemus omnes istas dictiones et similes per k ut koth, kloda, knap, krol, kamrath, kϕϕth. Et in veritate sicut q apud latinos, ita et apud Polonos superfluit. Nam ut praemissum est sicut loco c obtusi k utemur, sic loco q, k uti possemus. Exemplum sic scribimus Quas, quath, quap, queli *), kwikaa. Et nullus nos juste reprehendere poterit.

Sunt denique adhuc apud Latinos aliqui characteres non littere quidem sed litterarum suppletiones, f. titelli sive apices i. e. sumitates sic dictae, Quia frequentius

---

*) kwoli, olim gwoli contractum ex ku et woli, k' woli.

in superiori parte ponuntur v, g, z, 9, ſ, g, ꝑ. Hos nos non curamus nostris libris annotare. Tum quia Poloni raro his apicibus seu titellis sine suppletionibus utuntur. Tum etiam quod si eis collibuerit similibus characteribus cum latinis eos scriptitabunt.

Hoc etiam silentio praetermittendum non est, quod omnes litterae abecedarii, cum in capitibus versuum, aut articulorum aut capitulorum ponuntur, frequenter in characteribus et figuris a suis usitatis characteribus et figuris discrepant. Quae nos versualia seu capitalia vulgariter vocamus. Quod praesertim de capitalibus habet veritatem. Quia vero diverse diversi de *) quasi pro

---

*) sic.

voluntate sua scribendo dicta versualia et capitualia figurant: ideo de hoc regulas non curamus ponere. Quia ista usu et et consuetudine scribentium distinguuntur. In fine autem nostri abecedarii exempla horum adnectemus.

Sequitur modo abecedarium cum distinctionibus et exemplis characterum et figurarum presignatum. Hoc tamen praemitto, quod in nostro abecedario non eundem ordinem literae habent sicut in Latino ex causis citatis. Nam k non ponetur inter ʒ et l, sed ante S, ut sit differentia insignior inter c propriae vocis et c obtusum. Loco autem q, ut praemissum, k ponemus. Sic etiam ʒ ponetur ante ij propter connexitatem exem-

plorum et ij sequetur statim post 3 ut habeatur inter ea aliqualis differentia. Et z statim post σ propter similitudinem vocis. Tum etiam in suis locis possemus singulas praedictas litteras seu earum exempla ponere, sicut et ponimus. Non est enim vitium, idem pluries repetere ex causa etc.

Hoc loco explicit dissertatio Jacobi Parkossii. Sequuntur tria Alphabeta, quorum primum est Rhythmicum, rhythmici tamen hi non distinctim scripti sunt in Codice nostro, sed serie continua. Quoniam vero facilius intelliguntur rhythmice dispositi versus, multa quoque per incuriam scribae sunt vitiosa, maluimus hoc alphabetum

emendatum e textu Jacobi Parkossii hic dare, quam corruptum vitiis scribae non admodum docti. Alterum Alphabetum est per litteras latinas, quod posuimus hoc loco, ut est in Codice. Tertium postremo per integras voces similiter, ut primum depravatum; id non pro arbitrio, sed e textu auctoris emendatum edidimus Quae notae sunt in primum et tertium Alphabetum, nostrae sunt, quae ad secundum factae fuerunt, aut Auctoris aut scribae sunt.

I. *Alphabetum* (vid. Bentk. Pamiętnik Warszawski T. VI. p. 349. a. 1816. Prawda Ruska Rakowieckiego. T. II. p. 2. 19.)

řtho chce piřřaę dořřoęale

Gøzif polřři iteřř; prave

Umeij obecado moije
 fthopej *) taf ηapissal tobe
 abi pissal taf frothfee a
 aa ssowitho gdze **) sszϕ vsdlusjaa,
 Podlug thego ***) bϕdze pissaan
 ϕudzi vsjystfijch oęc Adaaη
 A thesj gdje b †) bϕdje gruube
 Thafō pissmemη polojsch ††) gee
 Nepissch virjchu ofrϕglego
 Pissϕc bartfa sbavonego

*) którem.

**) non ausus sum corrigere g molle, in g
 durum quia inter Bohemos molliter pro-
 nunciari solet.

***) Scriba per incuriam saepissime g molle
 posuit pro duro g.

†) Saepissime Scriba b durum matavit in
 molle b, quod semper excipitur litera i.

††) I est nostrum I, ϕ autem I.

Svirzchem ofrϕ glem pissā b
 bodri *) thafo ηapissesch sſvee
 Gdze c glossu meec nebϕ dze
 v masto gego tham f sſjϕ dze
 Jako fameeη **) thafo faptuur
 Piffaη bϕ dze prjes f ij fuur.
 Ale gdze c svoij glos meva
 Sviklem pijsmem calo thak da,
 Ale celϕ cuij çalu
 Pod ç prjijpisschij ***) thak gemv
 Gestli c barzo çrubeije
 Thafo pissmem çab visçaije
 Gdy prçipiffaηo bϕ dze,
 Ch çvalebηe thafo sſzϕ dze
 Ale bich çi neprçedlusil
 Anij theſççofçzi ucçinijl

---

*) znaczy biodry, zamiast: biodra.

**) sic, kamien, nunc kamień.

***) antiquus imperativ. przypiazy vid, supra.

Patrjij *) Obecada meego
 Thobe thu ηapiffaηego
 Boç vnijem faſde ſloſko thobe,
 Piſſmem roſni **) glos da vſſobe
 Piſch gee vgijmϕ ***) boſje thako
 ijeſjem czij ηapiffal iaſo.

II. *Alphabetum.*

breve longum grossum molle

a | aa | b | b

Has quinque litteras in Polonico
 idiomate habes

c | ç | c̄ | c̄̄ | ch

per se molle breve longum

d | d̄ | e | ee

durum molle per se improprie

ff | f | g | ḡ

---

*) Imperat. ut supra.

**) rożni.

***) w imię boże.

breve longum durum molle

i | ij | l | e

grossum molle grossum molle

η | m | η | n

breve longum durum molle

o | oo | P | p

per se per se

q | R r | † | s | σ (*haec*

littera ad marginem adscripta)

in lingua Polonorum inter se semper divetsas (litteras) habes

ff̄ | sch | f̄ | ð̄

breve longum

t | u | uu |

Quam prodit vim v aliter, has tres differentias (habes) in abecedario Polonorum, scilicet Adaam bil etc.

v | b | v̄ | x | ij

III. *Sequitur folio verso tertium Alphabetum non correcte scriptum, quod non ut est, sed ut e praeceptis Jacobi Parkossii esse deberet, fideliter exhibuimus com- matibus distinctum.*

Adaam, bil, byl, cal, faal, cjas, calo, chood, daal, dzaal, esz, ffitaam, figi, i, gee, ije, ghaan, frol, lis, fis, mikaa, mika, nissfi, niffi, othoofz, pige, Fischno, qvas, roffa, rzzssa, rosuu, saam, schaad, ssaadl, szaf, szaraa, zamno, to, umee, uu, (s rum), Vila, Vilaal, Vsta, xzzd, ijncz, ijcz, ijzfaa *).

---

*) Versio Polonica recentior: Adām, bił, był, cał, kał (opinor kaiał się i. e. poenituit eum. Kaię się in Statutis Fulconis memoratur a. 1237. confiteor. czas, eiało, chod, dał, dział, esz, iż, sitaa

Amen etc. ꝑgest, gtow opinor
 zjest, gotow pro zješć, gotow.
Quam inepta enim verba interdum scribae laboris pertaesi manuscriptis codicibus inseruerint, res est notissima. — Tertium autem hoc alphabetum ad instar Slavonici antiqui diverso tamen modo, ut simile aliquid Bohemicum Joannes Hussus excogitave-

---

opinor Graecum φ, phi, figi, i, gee i.
 e. ie, comedit, ye eas, ghaan nescio
 an Jan, Johannes, krol, łsyy, lis vid.
 supra in textu, eadem verba, Mikołay,
 myka vid. supra, in compositis usitata
 znyka, umyka, primitivum periit; niski
 i e. Vissensis vid supra, niski, humi-
 lis, otoż, piie, pyszno, kwas, rosa,
 rząsa s. rżesa, rozum, sam, schod, siadł,
 żak, zaraz, zamną, to umieć, aut on aut
 rum, wila, wylał, usta, xiądz, jęcząc,
 jęczy, jąka.

rat. (Jos. Dobrowski. *Historia
linguae Bohemicae (Czechicae).
Germanice scripta Pragae 1818.*
p. 190. *A bude cele celedi dano
dedictwy etc.*

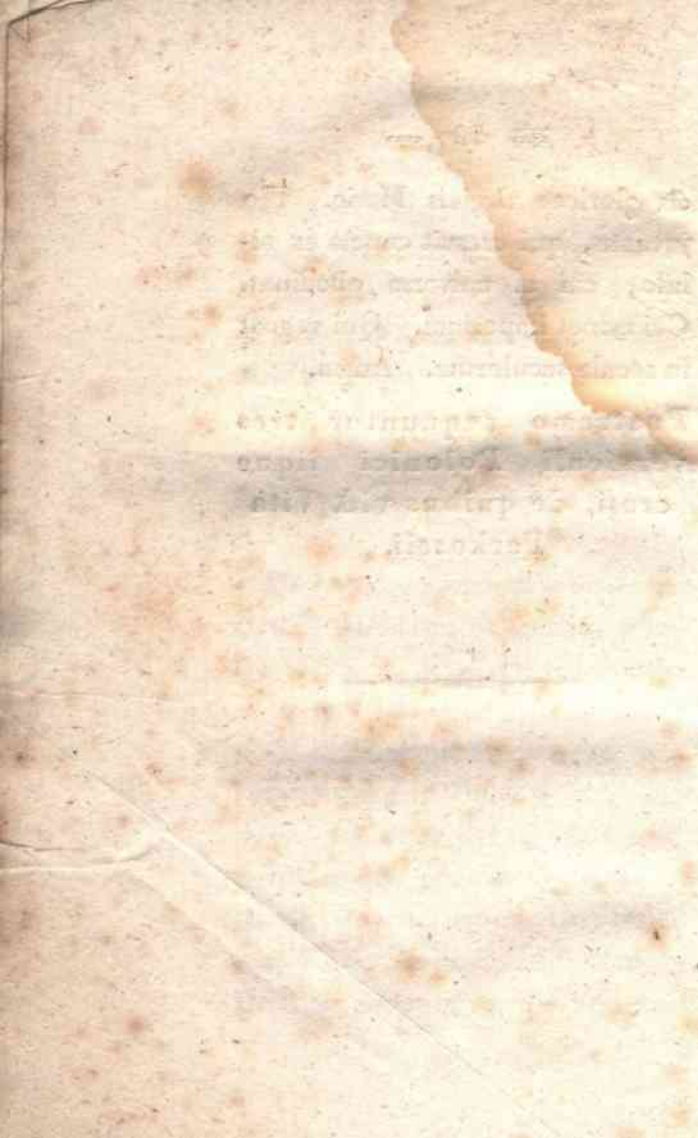
*Hoc inquam alphabetum tertium
excipitur his verbis:*

Quicumque ergo vult sufficienter
ac differentialiter Polonicum idio-
ma scribere, presentes characteres
abecedarii hoc modo debet anno-
tare, orthographiam quoque hanc
consuetudini frequenti incorpo-
rare. Ita ut a breve sicut pre-
scriptum est, ponat et consequen-
ter alias literas, cum eorum diffe-
rentiis ibi positis. Ad laudem
Dei omnipotentis sueque genitri-

çis gloriose virginis Marie. Illo
juvante, qui creavit cuncta ex ni-
hilo, cui et universa obediunt.
Cui manet imperium. Qui regnat
in secula seculorum. Amen.

Postremo sequuntur tres
versiculi Polonici iique
erasi, de quibus vid. Vita
Parkossii.

19487

UP - Kraków BG

1050233024